

*Штучний В. В.,**директор Інституту Управління державної охорони України
Київського національного університету імені Тараса Шевченка*

ВИЩІ НАВЧАЛЬНІ ЗАКЛАДИ В СИСТЕМІ ПІДГОТОВКИ КАДРІВ УПРАВЛІННЯ ДЕРЖАВНОЇ ОХОРОНИ УКРАЇНИ

Анотація. У статті окреслено систему підготовки кадрів Управління державної охорони України та визначено місце й роль вищих навчальних закладів у цій системі. Наведено перелік нормативно-правових актів, які закріплюють систему підготовки кадрів. Акцентовано увагу на таких складових елементах системи підготовки кадрів, у тому числі й Управління державної охорони України, як коледжі та ліцеї. Зроблено висновок про визначеність на нормативно-правовому рівні системи підготовки кадрів Управління державної охорони України, під якою пропонується розуміти сукупність навчальних закладів, що здійснюють підготовку осіб (кадрів) відповідно до освітніх рівнів.

Ключові слова: Управління державної охорони України, система підготовки кадрів, освітній рівень, вищий навчальний заклад, вища освіта.

Постановка проблеми. Система підготовки кадрів Управління державної охорони України існує в межах загальної національної системи підготовки кадрів, проте вона передбачає також деякі особливості. Щоб розкрити такі особливості, необхідно провести аналіз сучасної національної системи підготовки кадрів в Україні. Зазначене вимагає вирішення такого наукового завдання, як визначення ролі й місця вищих навчальних закладів у системі підготовки кадрів Управління державної охорони України. У свою чергу прийняття нового Закону України «Про вищу освіту» [1] підкреслює актуальність і своєчасність наукового дослідження за визначеною тематикою.

Стан дослідження. Організаційні та адміністративно-правові засади діяльності вищих навчальних закладів були предметом наукових пошуків О.М. Бандурки, Н.С. Барабашевої, Г.С. Гончарової, В.Я. Горбачевського, Є.О. Дідоренка, А.Т. Комзюка, В.В. Конопльова, В.М. Комарницького, І.Г. Кириченка, Т.В. Красюк, С.М. Легуши, О.В. Негодченка, Л.І. Миськів, Є.М. Моїсеєва, В.Л. Ортинського, В.І. Ряшко, О.В. Червякової, О.Н. Ярмиша та інших учених. Водночас вищі навчальні заклади в системі підготовки кадрів Управління державної охорони України залишилися поза увагою дослідників.

Метою статті є аналіз системи вищих навчальних закладів, які готують кадри Управління державної охорони України.

Виклад основного матеріалу. Відповідно до ст. 28 «Поняття системи освіти» Закону України «Про освіту» система освіти складається з навчальних закладів, наукових, науково-методичних і методичних установ, науково-виробничих підприємств, державних і місцевих органів управління освітою та самоврядування в галузі освіти [2]. З приводу наведеного слід зазначити, що вказані вище законодавчі положення більш детально розкриваються в нормативно-правових актах, які регулюють правовідносини у сфері підготовки кадрів. З огляду на тематику нашого дослідження найбільший інтерес становить підготовка кадрів відповідно до таких освітніх рівнів, як повна загальна середня освіта, професійно-технічна освіта та вища освіта. Отже, нормативно-правовими актами, які визначають систему підготовки кадрів, у тому числі Управління державної охорони України, є Закон України «Про загальну середню осві-

ту», Закон України «Про професійно-технічну освіту», Закон України «Про вищу освіту».

У межах нашої розвідки науковий інтерес становлять такі складові системи зазначених вище освітніх рівнів, як відповідні навчальні заклади, що здійснюють підготовку кадрів безпосередньо для Управління державної охорони України.

Особливу увагу слід звернути на таку складову системи підготовки кадрів Управління державної охорони України, як вищі навчальні заклади. Відповідно до ст. 1 Закону України «Про вищу освіту» вищий навчальний заклад (далі – ВНЗ) – це окремий вид установи, яка є юридичною особою приватного або публічного права, діє згідно з виданою ліцензією на провадження освітньої діяльності на певних рівнях вищої освіти, проводить наукову, науково-технічну, інноваційну та/або методичну діяльність, забезпечує організацію освітнього процесу й здобуття особами вищої освіти, післядипломної освіти з урахуванням їхніх покликань, інтересів і здібностей [1]. Так, відповідно до ст. 43 Закону України «Про освіту» вищими навчальними закладами є університет, академія, інститут і коледж [2]. Розглянемо більш детально вищевказані складові системи підготовки кадрів Управління державної охорони України.

При цьому відразу зауважимо, що з огляду на тематику нашого дослідження інтерес становлять ВНЗ правоохоронної спрямованості та Збройних Сил України. Відповідно до п. 1 ч. 1 ст. 28 Закону України «Про вищу освіту» університет – це багатогалузевий (класичний, технічний) або галузевий (профільний, технологічний, педагогічний, фізичного виховання й спорту, гуманітарний, богословський/теологічний, медичний, економічний, юридичний, фармацевтичний, аграрний, мистецький, культурологічний тощо) вищий навчальний заклад, що провадить інноваційну освітню діяльність за різними ступенями вищої освіти (у тому числі доктора філософії), проводить фундаментальні та/або прикладні наукові дослідження, є провідним науковим і методичним центром, має розвинену інфраструктуру навчальних, наукових і науково-виробничих підрозділів, сприяє поширенню наукових знань та провадить культурно-просвітницьку діяльність [1].

Варто зазначити, що згідно з п. 2 ч. 1 ст. 28 Закону України «Про вищу освіту» академія, інститут – це галузевий (профільний, технологічний, технічний, педагогічний, богословський/теологічний, медичний, економічний, юридичний, фармацевтичний, аграрний, мистецький, культурологічний тощо) вищий навчальний заклад, що провадить інноваційну освітню діяльність, пов'язану з наданням вищої освіти на першому й другому рівнях за однією чи декількома галузями знань, може здійснювати підготовку на третьому й вищому науковому рівнях вищої освіти за певними спеціальностями, проводить фундаментальні та/або прикладні наукові дослідження, є провідним науковим і методичним центром, має розвинену інфраструктуру навчальних, наукових і науково-виробничих підрозділів, сприяє поширенню наукових знань та провадить культурно-просвітницьку діяльність [1]. При цьому варто зазначити, що в Україні функціонує єдиний спеціалізований вищий навчальний заклад,

призначенням якого є підготовка кадрів саме для Управління державної охорони України.

Так, Розпорядженням Кабінету Міністрів України «Про утворення Інституту Управління державної охорони України Київського національного університету імені Тараса Шевченка» від 14 липня 2010 р. № 1401-р було створено спеціалізований навчальний заклад, основним призначенням якого стала підготовка кадрів Управління державної охорони України. При цьому в згаданому нормативно-правовому акті зазначено, що забезпечення діяльності Інституту Управління державної охорони України здійснюється в межах бюджетних призначень, передбачених для Управління державної охорони України в державному бюджеті на відповідний рік [6].

Окремо слід звернути увагу на таку складову системи підготовки кадрів, у тому числі Управління державної охорони, як коледж. Так, згідно з п. 3 ч. 1 ст. 28 Закону України «Про вищу освіту» коледж – це галузевий вищий навчальний заклад або структурний підрозділ університету, академії чи інституту, що провадить освітню діяльність, пов'язану зі здобуттям ступенів молодшого бакалавра та/або бакалавра, проводить прикладні наукові дослідження. Коледж також має право здійснювати підготовку фахівців освітньо-кваліфікаційного рівня молодшого спеціаліста [1]. При цьому військовий коледж створюється в складі вищого навчального закладу або вищого військового навчального закладу третього (четвертого) рівнів акредитації та є його навчальним структурним підрозділом. До складу військового коледжу можуть входити відділення, предметні (циклові) комісії, навчальні лабораторії, навчальні центри, підрозділи курсантів (слухачів, студентів) тощо [5].

У зв'язку з тим, що однією з вимог до кадрів Управління державної охорони України є здобуття особою повної загальної середньої освіти, серед загальноосвітніх навчальних закладів варто виокремити ті, навчання в яких дає змогу отримати такий освітній рівень. Так, у ст. 9 Закону України «Про загальну середню освіту» встановлено, що повну загальну середню освіту забезпечує такий тип загальноосвітнього навчального закладу, який має III ступень (старша школа). До цих навчальних закладів, згідно із законодавством, належать такі:

- спеціалізована школа (школа-інтернат) I–III ступенів із поглибленим вивченням окремих предметів та курсів;
- гімназія (гімназія-інтернат) – навчальний заклад II–III ступенів із поглибленим вивченням окремих предметів відповідно до профілю;
- колегіум (колегіум-інтернат) – навчальний заклад II–III ступенів філологічно-філософського та/або культурно-естетичного профілю;
- ліцей (ліцей-інтернат) – навчальний заклад III ступеня з профільним навчанням і допрофесійною підготовкою (може надавати освітні послуги II ступеня з 8 класу);
- школа-інтернат I–III ступенів – навчальний заклад із частковим або повним утриманням за рахунок держави дітей, які потребують соціальної допомоги;
- спеціальна школа (школа-інтернат) I–III ступенів – навчальний заклад для дітей, які потребують корекції фізичного та/або розумового розвитку;
- санаторна школа (школа-інтернат) I–III ступенів – навчальний заклад із відповідним профілем для дітей, які потребують тривалого лікування;
- вечірня (змінна) школа II–III ступенів – навчальний заклад для громадян, які не мають можливості навчатися в школах із денною формою навчання;
- позашкільний навчально-виховний заклад – навчальний заклад для виховання дітей та задоволення їх потреб у додат-

ковій освіті за інтересами (науковими, технічними, художньо-естетичними, спортивними тощо);

– міжшкільний навчально-виробничий комбінат – навчальний заклад для забезпечення потреб учнів загальноосвітніх навчальних закладів у профорієнтаційній, допрофесійній, професійній підготовці;

– професійно-технічний навчальний заклад – навчальний заклад для забезпечення потреб громадян у професійно-технічній і повній загальній середній освіті;

– вищий навчальний заклад I–II рівнів акредитації – навчальний заклад для задоволення потреб громадян за освітньо-кваліфікаційними рівнями молодшого спеціаліста й бакалавра з одночасним завершенням здобуття повної загальної середньої освіти [8].

Висновки. Таким чином, система підготовки кадрів Управління державної охорони України являє собою визначену на нормативно-правовому рівні сукупність спеціалізованих навчальних закладів, які здійснюють підготовку осіб відповідно до освітніх рівнів (повної загальної середньої освіти, професійно-технічної освіти та вищої освіти). При цьому чільне місце в системі підготовки кадрів Управління державної охорони України посідають такі навчальні заклади, як ліцеї (ліцеї-інтернати), вищі військові навчальні заклади (військові університети, військові інститути та коледжі), а також вищі навчальні заклади правоохоронної спрямованості.

Література:

1. Про вищу освіту : Закон України від 1 липня 2014 р. № 1556-VII // Відомості Верховної Ради України. – 2014. – № 37–38. – Ст. 2004.
2. Про освіту : Закон України від 23 травня 1991 р. № 1060-XII // Відомості Верховної Ради УРСР. – 1991. – № 34. – Ст. 451.
3. Про затвердження Положення про вищі військові навчальні заклади : Наказ Міністерства оборони України від 3 червня 2014 р. № 350 // Офіційний вісник України. – 2014. – № 54. – Ст. 1475.
4. ВВНЗ та ВНП ВНЗ, які здійснюють підготовку громадян на посади осіб офіцерського складу для проходження військової служби за контрактом / Міністерство оборони України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.mil.gov.ua/diyalnist/vijskova-osvita-na-tauka/vvnz-ta-vnp-vnz-prohodzhennya-vijskovo-sluzhbi-za-kontraktom.html>.
5. Про військові навчальні підрозділи вищих навчальних закладів : спільний наказ Міністерства освіти і науки України та Міністерства оборони України від 15 серпня 2013 р. № 1190/560 // Офіційний вісник України. – 2013. – № 73. – Ст. 354.
6. Про утворення Інституту Управління державної охорони України Київського національного університету імені Тараса Шевченка : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 14 липня 2010 р. № 1401-р // Офіційний вісник України. – 2010. – № 54. – Ст. 1817.
7. ВВНЗ та ВНП ВНЗ, які здійснюють підготовку громадян за спеціальностями освітньо-кваліфікаційного рівня молодшого спеціаліста (для призначення після випуску на посади сержантського складу) / Міністерство оборони України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.mil.gov.ua/diyalnist/vijskova-osvita-na-tauka/vvnz-ta-vnp-vnz-pidgotovkumolodshogo-specialistana-posadi-serzhantskogoskladu.html>.
8. Про загальну середню освіту : Закон України від 13 травня 1999 р. № 651-XIV // Відомості Верховної Ради України. – 1999. – № 28. – Ст. 230.

Штучный В. В. Высшие учебные заведения в системе подготовки кадров Управления государственной охраны Украины

Аннотация. В статье очерчена система подготовки кадров Управления государственной охраны Украины и определены роль и место высших учебных заведений в этой системе. Приведен перечень нормативно-правовых актов, которые определяют систему подготовки кадров. Акцентируется внимание на таких составляющих элементах системы подготовки кадров, в том числе и Управления государственной охраны Украины, как колледжи и лицеи. Сделан вывод об определении на нормативно-правовом уровне системы подготовки кадров Управления государственной охраны Украины, под которой предлагается понимать совокупность учебных заведений, осуществляющих подготовку лиц (кадров) в соответствии с образовательными уровнями.

Ключевые слова: Управление государственной охраны Украины, система подготовки кадров, образовательный уровень, высшее учебное заведение, высшее образование.

Shtychnyy V. Higher education institutions in the system of training of the Department of State Guard of Ukraine

Summary. The paper outlines a system for training Department of State Guard of Ukraine and the place and role of higher education institutions in this system. The list of legal acts that reinforce staff training. The attention of the components of the elements of training, including the State Guard of Ukraine as colleges and high schools. The conclusion about the certainty of a regulatory framework, the level of training system of the State Guard of Ukraine, under which proposed to understand the totality of educational institutions that train people (staff) according to educational levels.

Key words: State Guard of Ukraine, system training, educational level, higher educational institution, higher education.